

A collage of various zine covers, including titles like 'Playing Our Cards Right', 'Queerdom Again', 'Food for Thought', 'Zinerama for the Love of Fleapits', and 'ManiPost', displayed on a yellow background. The covers feature diverse art styles, from abstract patterns to detailed illustrations and text-based designs. Some covers have bold typography, while others are more minimalist or feature intricate drawings. The overall aesthetic is creative and independent, typical of the zine culture.

**Hoe kan mijn eigen zine-archief
een inspiratiebron zijn voor mijn
werk?**

Wat maakt een zine-archief anders?

Waar begin ik met het zoeken naar relevante verhalen?

door
James Parnell en Ari Ralph

netwerk archieven design en digitale cultuur

Ontwerparchieven bieden inzicht: in de maatschappelijke context van ontwerpen, de positie van ontwerpers, de ontwikkeling van hun werk en nieuwe toepassingen van technieken of materialen. Archieven bieden toegang tot het verleden én bevatten kennis voor de toekomst. Daarvoor moeten ze wel bewaard worden, en toegankelijk zijn.

Omdat er in Nederland niet één centrale organisatie is die zich ontfermt over het ontwerperfgoed, hebben meerdere organisaties zich in 2021 verenigd in het Netwerk Archieven Design en Digitale Cultuur (NADD). Het netwerk maakt zich sterk voor kennisdeling rondom archiveren, maakt ontwerparchieven zichtbaar en werkt aan een digitale infrastructuur om de verspreide archieven centraal toegankelijk te maken. Daarnaast vraagt het NADD via het Seeking Shelter-programma aandacht voor het beheer en behoud van bedreigde ontwerparchieven.

NADD bestaat uit meer dan 45 partners: grote en kleine erfgoedinstellingen die archieven beheren, ontwerpers, beroepsorganisaties, onderwijsinstellingen en experts op het gebied van ontwerp.

naad.network

How to

HALLO ZINE MAKER!

Deze editie van de *How to archive better*-serie is speciaal gemaakt voor kunstenaars die werken met experimentele publicaties. Je kunt het zien als een handleiding voor het archiveren van je werk en hoe jij dat zelf ook kunt doen.

Het draait allemaal om context. Daarom beginnen we met een korte schets van de geschiedenis van kunstenaarsboeken en het maken van zines, en wijzen we op overeenkomsten en verschillen. Maar het belangrijkste doel van deze editie is om je te inspireren, motiveren en begeleiden bij het archiveren van je eigen werk. Daarvoor hebben we een toolbox samengesteld. We delen ook stukken uit onze eigen archieven, bespreken vragen rond intellectueel eigendom en onderzoeken hoe je je werk in de toekomst kunt beschermen (of rechtenvrij kunt houden). We hebben een lijst gemaakt van organisaties die zich bezighouden met experimentele publicaties in Nederland. Misschien wil je contact met een paar ervan zoeken om je werk te delen. Tot slot geven we een kort overzicht van enkele termen uit de wereld van het archiveren.

archive

Als je het nog nooit hebt gedaan, kan archiveren aanvoelen als iets waarvan je niet weet hoe je eraan moet beginnen en waar het eindigt. Maar wij denken dat als je met kleine stapjes begint, je een kunstenaarsarchief kunt opbouwen waar je trots op kunt zijn en dat je in de toekomst misschien zelfs kunt delen.

zines

door
James Parnell en Ari Ralph

Hoe kan mijn eigen zine-archief een inspiratiebron zijn voor mijn werk?

Waar begin ik met het zoeken naar relevante verhalen?

Een vroeg voorbeeld van een kunstenaarsboek is van de Engelse dichter William Blake: *The First Book of Urizen* (1794). Blake was een kunstenaar die aan het einde van de 18e eeuw en het begin van de 19e eeuw werkzaam was. Hij had interesse in zowel schrijven als illustreren en voorzag zijn gedichten vaak van schilderijen. Blake en zijn vrouw Catherine Boucher bonden zijn gedichten met de hand en maakten er boeken van.

Een ander voorbeeld van een kunstenaarsboek is *Depero Futurista*, dat in 1927 werd gepubliceerd door de Italiaanse kunstenaar Fortunato Depero. Dit boek staat bekend als het 'in elkaar geschroefde boek', omdat de bladzijden door twee grote schroeven bij elkaar worden gehouden. Depero was geïnteresseerd in het experimenteren met boeken als medium en probeerde zelfs boeken te maken die als draagbare musea konden fungeren.

KUNSTENAARSBOEKEN EN ZINES: een korte geschiedenis

Bij experimenteel publiceren denken we aan twee belangrijke artistieke praktijken: Kunstenaarsboeken en zines.

Een kunstenaarsboek is niets anders dan kunst in boekvorm. In een kunstenaarsboek maken het ontwerp, de materialen en de manier waarop de lezer het ervaart allemaal deel uit van de artistieke visie. Ze worden meestal in eigen beheer uitgegeven en verspreid. Kunstenaarsboeken bieden de mogelijkheid om te experimenteren met publiceren en om het boek als een sculptuur te zien. Ze stellen kunstenaars in staat om hun werk gemakkelijk te verspreiden, zonder afhankelijk te zijn van de goedkeuring (en beperkingen) van een uitgever.

Zines kunnen zeker worden gezien als een soort kunstenaarsboek, hoewel hun geschiedenis een beetje anders is. De naam zine komt van magazine. Zines staan bekend om hun collage-achtige, doe-het-zelf/doe-het-samen-stijl en toegankelijke manier van maken en delen, en hebben altijd diepe wortels gehad in grassrootsbewegingen. Ze zijn belangrijke instrumenten geweest voor tegencultuur en politieke en gemarginaliseerde stemmen, en werden door Inheemse, Zwarte, queer, feministische en punkgemeenschappen ingezet als middel van verzet, om zich te uiten en om hun cultuur te behouden.

Het doel van kunstenaarsboeken is om kunst te maken door middel van het maken van boeken, terwijl het doel van het maken van zines is om een gemeenschap of verbindingen te creëren door middel van het vertellen van verhalen. Hoewel deze twee methoden heel verschillend zijn, gaat het bij beide om publiceren in eigen beheer. Beide kunstvormen vinden het belangrijk om de verspreiding aan de kunstenaar over te laten, in plaats van aan de instelling.

ZINE-TIJDLIJN

16E EEUW

De oorsprong van de zine-cultuur gaat terug tot vroege gedrukte pamfletten, traktaten en onafhankelijk uitgegeven werken. Dankzij de drukpers konden radicale denkers en revolutionairen politieke, religieuze of filosofische ideeën verspreiden.

1930

In de Amerikaanse stad Chicago wordt het science-fictionzine *The Comet* gepubliceerd, dat wordt beschouwd als het eerste zine.

JAREN '70

Opkomst van kopieerwinkels, waardoor het voor zine-makers makkelijker wordt om zines te kopiëren en te verspreiden.

EIND JAREN '70

De punkscene gebruikt zines om punkartiësten onder de aandacht te brengen en hun gemeenschappen te archiveren. *Sniffin' Glue*, een maandelijks verschijnend Brits punkzine, verschijnt voor het eerst in 1976.

BEGIN JAREN '90

Feministische zines en bands komen in de schijnwerpers te staan door de 'riot grrrl'-beweging.

JAREN '90

Enkele gevestigde zines zoals *Bust* (opgericht in 1993) en *Bitch* (opgericht in 1996) gaan over op meer traditionele tijdschriften.

EIND JAREN '90

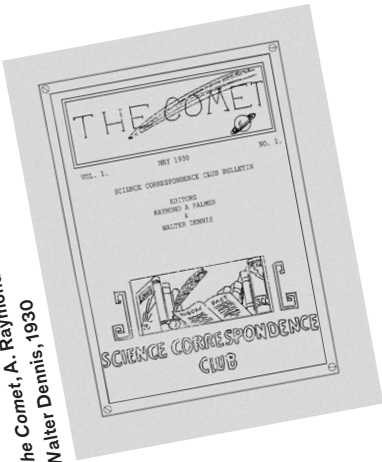
Publicatie van *Evolution of a Race Riot*, een zine over de raakvlakken tussen ras en punk.

JAREN '00

Na de opkomst van het internet gaan veel zines over op een digitaal format. Zine-makers kunnen hun werk nu digitaal delen en zijn verbonden met een groter netwerk van makers.

Thomas Paine, *Common Sense* (1776), een wijdverspreid pamflet waarin gepleit werd voor de onafhankelijkheid van de VS.

Eerste nummer van *The Comet* (1930), een productie van de Science Correspondence Club.

Cover van het eerste nummer van *Sniffin' Glue* (1976).

“WANNEER WE
ARCHIEVEN
VAN ANDERE
KUNSTENAARS
BEZOEKEN,
VERHOUDEN WE
ONS TOT HUN
VERHALEN OVER
HUN ARTISTIEKE
PRAKTIJKEN. ZO
OPENEN ZE DEUREN
NAAR DE WAARDEN
DIE IN HUN PRAKTIJK
ZIJN VERANKERD.”

Charlotte Østergaard
Deense textielkunstenaar, kostuumontwerper
en artistiek onderzoeker

KUNSTE- NAARS- ARCHIEF

DOCUMENTEER, VERBIND, DRAAG BIJ

Kunstenaarsboeken en zines hebben een rijke geschiedenis, zoveel is duidelijk. Als kunstenaar die met deze media werkt, vraag je je misschien af: wat is mijn rol hierin?

Kunstenaarsarchieven kunnen je helpen om deze vraag te beantwoorden. Een kunstenaarsarchief is een verzameling materiaal over en van het leven en werk van een kunstenaar. Door hun werk te archiveren, krijgen kunstenaars controle over hun nalatenschap. Dit bevordert onderwijs, inspiratie en agency, omdat mensen hun eigen narratieven kunnen vormgeven. Het opzetten en ordenen van je kunstenaarsarchief is een kans om je proces te documenteren, je werk te verbinden met toekomstige generaties en bij te dragen aan de verhalen van artistieke gemeenschappen.

EEN KIJKJE ACHTER DE SCHERMEN:

van James

MASTERKOPIEËN

“Sommige van mijn eigen zines en veel zines uit de workshops die ik geef, zijn analoog. Ik bewaar de ‘masterkopieën’ hiervan altijd in een map in een kast (uit de buurt van zonlicht). De mappen zijn op naam geordend en worden allemaal op dezelfde plek bewaard.”

BOEKENVERZAMELING

“De meeste van mijn zines zijn gebaseerd op onderzoek, dus ik heb veel boeken om me heen! Ik heb een zine geschreven over excuses en werd daarbij erg geïnspireerd door *So You’ve Been Publicly Shamed* van Jon Ronson. Toen ik net begon met zines, was ik op zoek naar meer zine-makers van kleur en stuitte op het werk van Nia King. Ze heeft een podcast waarin ze verschillende kunstenaars van kleur interviewt. Die interviews heeft ze gebundeld in een (in eigen beheer uitgegeven) boek. *Shotgun Seamstress*, tot slot, is een punkzine dat later is gebundeld in een boek.”

MAILINGLIJST

“In het begin van mijn carrière gaf ik veel workshops over zines en nodigde ik mensen uit om zich in te schrijven voor mijn mailinglijst. Deze lijsten zijn een archief van contacten geworden. Ze laten zien welke mensen ik tijdens mijn zine-avontuur heb ontmoet. Sommige deelnemers zijn zelfs hun eigen zine-collectief begonnen!”

De persoonlijke archieven

en Ari

ZINE-VERZAMELING

“Een belangrijke stap voor zine-makers is om vertrouwd te raken met het medium zine. Veel kunstenaars doen dit door een zine-verzameling op te bouwen.”

CASSETTE-VERZAMELING

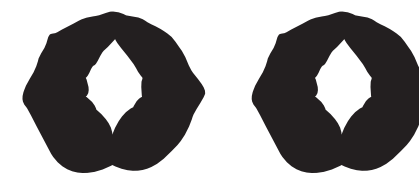
“Omdat een groot deel van mijn artistieke praktijk bestaat uit het werken met verouderde en vergeten media, haal ik veel inspiratie uit cassettes en VHS-banden. Ik vind het geweldig dat deze voorwerpen, vanwege de aard van het materiaal, zullen vergaan en samen met mij langzaam zullen sterven. Dit is mijn levende geluidsarchief.”

PROCESBOEKEN EN SPREADS

“In procesboeken bewaar ik alles wat zich ‘achter de schermen’ van mijn kunstwerken afspeelt. Ze bevatten planning, aantekeningen, experimenten, mindmaps, leeslijsten, overpeinzingen en meer, en stellen me in staat om terug te kijken en na te denken over wat er al is gedaan en wat er nog beter kan.”

oefening

WAT ZIT ER IN JOUW TOOLBOX?

Kijk eens naar de dingen om je heen.

- Wat voor soort materialen bewaar je en wat gooi je weg?
- Welke voorwerpen vind je het waard om te archiveren?
- Heb je ooit overwogen om de dingen om je heen als onderdeel van je ‘kunstenaarsarchief’ te beschouwen?
- Welke verhalen zou je archief over jou als kunstenaar kunnen vertellen?

HET GOEDE NIEUWS IS...

Laten we aannemen dat je je bewust bent van de voordelen van een archief, maar dat tijdgebrek en geldkwesties je er misschien van weerhouden om in actie te komen. Lees dan verder, want het goede nieuws is... dat je in je hoofd waarschijnlijk al bent begonnen met het samenstellen van je eigen archief!

Om te laten zien dat dit zo is, nodigen we je uit om mee te doen met deze speelse oefening. Het kost je maar vijf minuten.

STEL JE VOOR DAT HET BRANDALARM IN JE ATELIER AFGAAT...

- Je hebt vijf minuten om je meest waardevolle werk te pakken. Wat zou je meenemen?
- Stel de timer in, pak een pen en schrijf op wat je mee zou nemen.

MAAK KENNIS MET JE EIGEN ARCHIEF!

Zoals we al eerder zeiden, kun je door je werk te archiveren de verhalen in je archief tot hun recht laten komen. Een archief kan veel dingen vertegenwoordigen. Wat is jouw type archief en wat zou het kunnen bevatten?

HET GEZICHT VAN JOUW ARCHIEF

Een archief kan meerdere functies hebben. Heb je ze allemaal in overweging genomen? Welke passen bij jouw artistieke praktijk en waarom?

- **ARCHIEF ALS BEWIJS:** een archief kan je naam verbinden met data en locaties, wat context toevoegt aan je werk als kunstenaar.
- **ARCHIEF ALS INSPIRATIE:** jij of andere kunstenaars kunnen het archief gebruiken om in de toekomst ideeën op te doen.
- **ARCHIEF VOOR MATERIALITEIT:** dat ene T-shirt dat je droeg in je atelier heeft waarde!
- **ARCHIEF ALS TENTOONSTELLING:** je kunt je archief presenteren als een kunstwerk.
- **ARCHIEF ALS NALATENSCHAP:** je kunt je reputatie als kunstenaar versterken.
- **ARCHIEF ALS KENNISPRODUCTIE:** je vastgelegde ideeën en observaties geven inzicht in je werkwijze, motivatie en interesses.
- **ARCHIVEREN VOOR CULTURELE WAARDERING:** je archief kan bijdragen aan een breder begrip van verschillende artistieke praktijken.

KLAAR VOOR DE START? AF!

Soms hebben we alleen een lijstje nodig. Dit is in een notendop hoe je zines archiveert.

- **INVENTARISEREN:** stel vast welke materialen je hebt en welke daarvan archiefwaarde hebben.
- **ORGANISEREN:** sorteert en ordent je materialen.
- **LABELLEN & REGISTREREN:** beschrijf je materialen om ze in de toekomst gemakkelijker te kunnen vinden – datum, locatie, maker, medewerkers, materiaal, beschrijving. Houd goed bij wat je hebt.
- **DIGITALE BESTANDEN:** download de andere How to archive better-publicaties op de website van NADD (nadd.network) voor tips over hoe je op een veilige manier digitale bestanden kunt bewaren.
- **BEWAREN:** Bewaar je materialen zorgvuldig om de levensduur te verlengen – denk aan zonneschade, schadelijk vocht en het regelmatig maken van back-ups.

DE INHOUD VAN EEN ARCHIEF

Wat kan er allemaal in jouw archief zitten?

- Originele kunstwerken (inclusief verschillende edities)
- Masterkopieën
- Mindmaps en visualisaties van het proces
- Belangrijke documenten:
 - Ondertekende contracten
 - Verzendformulieren (houden bij waar je publicaties naartoe worden gestuurd)
 - Correspondentie (e-mails, enz.)
- Foto's:
 - Waar je werk te zien is geweest
 - Foto's van het proces
- Open calls en inzendingen
- Recensies, feedback en pers (digitaal en gedrukt)
- Niet-papieren voorwerpen die belangrijk kunnen zijn voor je praktijk (bioscoopkaartjes, kleding, enz.)
- Dagboek / logboek
- Boeken en onderzoeksmateriaal
- Sociale media en website

VRAGEN OVER ARCHIVEREN

Jezelf vragen stellen en de media die je wilt gaan bewaren in je archief kritisch beoordelen, zijn belangrijke stappen bij het beslissen wat en hoe je archiveert. Hier zijn een paar vragen om over te denken. Dit kan je helpen bij het vaststellen van de context en het proces van je werk, en kan je zinvolle inzichten geven in waar je vandaan komt en waar je in de toekomst naartoe zou kunnen gaan.

Zou je werk minder begrijpelijk zijn als dit item niet in je archief wordt opgenomen?

Kan dit item interessant zijn voor een onderzoeker of nuttig zijn voor toekomstige generaties?

Helpt het om context te geven aan je praktijk of aan een ander item in je archief?

In welke staat bevindt je archief zich?

Wie zou jouw archief in de toekomst moeten beheren??

Wat betekent 'behouden' voor jou? (Is je archief bedoeld om voor altijd te blijven bestaan?)

PROBLEMEN MET
ARCHIVEREN EN HOE DEZE
OP TE LOSSEN

1. MATERIAALVERVAL

Zines worden vaak gemaakt van goedkope, kwetsbare materialen die snel slijten, zoals kopieerpapier, nietjes of krantenpapier.

OPLOSSING: bewaar zines in zuurvrije mappen en dozen en ga er voorzichtig mee om. Gebruik extra hoezen voor zeer kwetsbare items. Geef prioriteit aan digitalisering om de inhoud te bewaren.

2. NIET-TRADITIONELE FORMATS

Zines en experimentele publicaties wijken vaak af van de standaardformats van publicaties. Ze kunnen ongewone afmetingen hebben, handgemaakt of sculpturaal boekbindmateriaal, uitvouwbare delen of interactieve elementen.

OPLOSSING: catalogiseer op een beschrijvende manier en leg de nadruk op inhoud, context en relevantie voor de gemeenschap, in plaats van te vertrouwen op starre classificatiesystemen. Gebruik opbergmethodes als speciale dozen, extra grote mappen en een platte bewaarmethode, en behoud altijd de originele vorm en fysieke integriteit van het werk.

3. ONDUIDELIJKE DATERING

Veel zines zijn niet gedateerd of hebben onduidelijke tijdslijnen, wat het moeilijker maakt om ze te archiveren.

OPLOSSING: als er geen datum op staat, probeer deze dan vast te stellen op basis van inhoud, context of activiteit van de maker. Label het dan als 'circa' (bijv. c. 1996). Leg je redenering vast in interne notities of metadata.

4. VERBINDING MET GROTERE
NETWERKEN

Omdat zines doe-het-zelf zijn, kan het makkelijk gebeuren dat je met je zine-praktijk en -archief geïsoleerd komt te staan, zonder dat je actief zoekt naar verbinding met de grotere zine scene.

OPLOSSING: werk samen met zine-bibliotheken, gemeenschapsarchieven of doe-het-zelf-ruimtes om samenwerkingsnetwerken op te bouwen. Maak verbinding met de ruimtes waarmee je je identificeert.

JUST BAG IT!

Als je een archief visualiseert, zie je misschien stellingen van vloer tot plafond voor je, afgeladen met een indrukwekkende hoeveelheid dozen. Maar de vorm van een archief kan ook licht en verplaatsbaar zijn. In feite kan het ongeveer zo groot zijn als wat er in je rugzak past.

Doe eens het volgende in plaats van de gezamenlijke lunchpauzewandeling. Roep een groep ontwerpers en (zine)makers bij elkaar. Laat iedereen zijn/haar/hun tas openmaken.

- Wat zit erin?
- Welke verhalen hebben deze items? Wat doen ze in je tas en waarom?
- Zou je de inhoud van je tas kunnen cureren?
- Zou je ze de items op een andere manier kunnen ordenen?
- Wat zou je ervan vinden om de inhoud te ruilen met de inhoud van iemand anders zijn/haar/hun tas? Zou je de inhoud anders ordenen of cureren, en waarom?

“HET REPRODUCEREN OF DELEN VAN ZINES IS NIET ALLEEN EEN KWESTIE VAN COPYRIGHT. HET GAAT OOK OVER HET RECHT VAN EEN ZINE-MAKER OM TE BESLISSEN HOE ZIJN/HAAR/HUN WERK WORDT VERSPREID, HOE WIJD HET WORDT VERSPREID EN IN WELKE CONTEXT HET WORDT GEPLAATST. EN HET GAAT OVER GEMEENSCHAP, RESPECT EN GEWOON EEN AARDIG PERSOON ZIJN.”

Artikel van Brown University

VAN WIE IS HET?

Bij het maken van een kunstenaarsboek, een zine of wat voor publicatie in eigen beheer dan ook, is het belangrijk om na te denken over intellectueel eigendom. *Intellectueel eigendom* gaat over wie de eigenaar is van je werk nadat je het de wereld hebt ingestuurd (of als je overleden bent). Een andere manier om erover na te denken kan aan de hand van deze vragen:

- Wie wil je toegang geven tot je publicatie?
- Hoe zou je het vinden als iemand jouw werk zou hergebruiken?
- Wil je dat je werk gereproduceerd kan worden? Zo ja, wil je daar regels voor?

Als een van deze vragen je doet afvragen waar je eigenlijk mee bezig bent, of je nerveus maakt, moet je waarschijnlijk gaan nadenken over intellectueel eigendom! Eigenlijk is het altijd goed om daarover na te denken. Makers moeten nadenken over *waar* ze willen dat hun werk (of archief) naartoe gaat nadat ze het de wereld in hebben gestuurd. Het is belangrijk om te weten welke keuzes je hebt, zodat je een weloverwogen beslissing kunt nemen over de toekomst van je werk.

Intellectueel eigendom gaat niet alleen over het ‘eigendom’ van ideeën. Het gaat ook over respect voor kunstenaars en waar zij hun werk graag het liefste bewaard zouden zien.

HOE OM TE GAAN MET INTELLECTUEEL EIGENDOM

COPYRIGHT

Copyright is een type intellectueel eigendom dat de eigenaar ervan het exclusieve wettelijke recht geeft om een creatief werk te kopiëren, te verspreiden, aan te passen, tentoon te stellen en uit te voeren, meestal voor een beperkte tijd.

COPYLEFT

Copyleft is de juridische techniek om bepaalde vrijheden toe te kennen met betrekking tot kopieën van door copyright beschermde werken, met de eis dat dezelfde rechten behouden blijven voor de afgeleide werken. In deze zin verwijst vrijheden naar het gebruik van het werk voor ieder doel, en naar de mogelijkheid om het werk aan te passen, te kopiëren, te delen en te verspreiden, met of zonder vergoeding.

PUBLIC DOMAIN

Creatieve materialen die niet beschermd worden door intellectuele eigendoms wetten.

CREATIVE COMMONS

De maker blijft eigenaar van het materiaal, maar het materiaal mag door iedereen overal worden verspreid. Het mag ook worden bewerkt en geremixt.

oefening

SAY IT WITH A SMILE!

Intellectueel eigendom klinkt misschien serieus, maar hoeft dat niet te zijn. Zine-makers spelen al jaren met ideeën rond intellectueel eigendom. Zinelibraries.info deelt een aantal speelse manieren om over intellectueel eigendom te praten, afkomstig uit hun eigen zine-bibliotheken.:

- Remake it. Deel het. Kopieer het. Plak het. Knip het. Vernietig het. Herschep het. Doe ermee wat je wilt. Doe het niet voor geld. Noem mijn naam. Vertel me erover. *Gravestones/Church Signs* door Moose Lane, ca. 2016.
- Voel je vrij om te pakken wat je wilt, uiteraard met bronvermelding. Of maak honderd kopieën en laat ze achter in de wachtkamer van je dokter of verloskundige. *Self Defense for Pregnant Ladies* door Kelly Wooten, 2012.
- Gelieve deze zine op geen enkele manier te reproduceren. Niet fotokopiëren, scannen, uploaden, e-mailen, etc. Niet catalogiseren en/of op een andere manier toevoegen aan een bibliotheekcollectie. Dit is alleen voor *jouw* ogen bestemd. [bron onbekend] 2020

Hoe je ook besluit om te gaan met je intellectuele eigendom, zorg ervoor dat je een *keuze* maakt. Zet het op de voor- of achterkant van je publicatie, of helemaal nergens.

Welk type intellectueel eigendom past bij jouw werk?

BELANGRIJKE BEGRIPPEN

AGENCY: Het vermogen om zelfstandig te handelen en creatieve beslissingen en beslissingen over verspreiding te nemen, waarbij het werk wordt vormgegeven in overeenstemming met persoonlijke visie en waarden.

CATALOGISEREN: Het proces van het beschrijven van de items die je archiveert. Hierdoor kunnen archiefstukken in een later stadium worden doorzocht aan de hand van beschrijvingen en titels in catalogi.

DIY (DO IT YOURSELF): Een hands-on-benadering van het onafhankelijk creëren, produceren en verspreiden van werk, waarbij persoonlijke zeggenschap en autonomie voorop staan.

DIT (DO IT TOGETHER): Een publicatiemethode waarbij groepen samenwerken bronnen delen, met de nadruk op gemeenschap, inclusiviteit en gedeeld auteurschap.

EXPERIMENTEEL VS. ONAFHANKELIJK VS. IN EIGEN BEHEER: Experimenteel uitgeven richt zich op innovatie en het verleggen van grenzen wat betreft format, technologie en verspreiding. Onafhankelijk uitgeven heeft betrekking op kleine drukkerijen of autonome inspanningen buiten de grote uitgevers om, waarbij de nadruk ligt op creatieve vrijheid en cureren. Bij publicaties in eigen beheer, ten slotte, heeft de auteur de volledige controle. Elke vorm van uitgeven heeft zijn eigen speerpunten: bij experimentele uitgevers is dat creativiteit, bij onafhankelijke uitgevers autonomie en bij 'in eigen beheer-uitgevers' de zeggenschap van de auteur.

ADRESSENBOEKJE

Hier vind je een aantal programma's, winkels en instellingen in Nederland met een focus op of interesse in kunstenaarsboeken of zines.

- **HET FORT VAN SJAKOO** – Boekhandel/zineshop in hartje Amsterdam, gerund door vrijwilligers. Een instituut (opgericht in 1977) met een enorme collectie linkse zines met een meer politieke signatuur.

- **HOCUS BOGUS PUBLISHING** – Hocus Bogus Publishing is gevestigd in Roodkapje (Rotterdam) en verkoopt kunstboeken, zines en ander drukwerk. Ze hebben ook kopieer- en stencilmachines en helpen mensen met doe-het-zelf-publiceren.

- **KAPITAAL UTRECHT** – Open atelier voor analoge printtechnieken. Bekijk hun wisselende programma met tentoonstellingen, lezingen en muziek.

- **KIOSK** – Rotterdamse boekhandel, risodrukkerij en een *leaky press* die wordt gerund door kunstenaar Philipa Driest. Publicaties over radicale/kritische theorie, fictie, poëzie en zelfpublicatiepraktijken.

- **LIMESTONE** – Boekhandel in Maastricht die kunstenaarsboeken verkoopt vanuit niet-westerse perspectieven en ondervertegenwoordigde stemmen.

- **PAGE NOT FOUND** – Haage boekhandel gespecialiseerd in door kunstenaars gemaakte publicaties.

- **PRINT ROOM** – Rotterdamse kunstenaarsruimte die een podium biedt aan experimentele publicaties van kunstenaars, met een werkplaats om druktechnieken te leren en te ontwikkelen.

- **SAN SERRIFFE** – Kunstboekhandel op de Amsterdamse Wallen. Ze zijn gespecialiseerd in kunstenaarsboeken en organiseren ook evenementen.

- **SPREAD ZINE FEST** – Een terugkerend festival in Groningen dat zich richt op in eigen beheer gepubliceerde kunst, boeken, zines en prints.

- **XPUB** – De masteropleiding Experimental Publishing bij Piet Zwart in Rotterdam.

- **ZINEDEPO** – Zine-bibliotheek in Arnhem.

REFERENTIES

Auto/biography and Identity: Zines as Life Narrative door Anna Poletti (2008)

Onderzoekt hoe underground-zines persoonlijke en collectieve identiteiten creëren.

DIY Culture: Party & Protest in Nineties Britain door George McKay (1998)

Verkent het snijvlak van zines, doe-het-zelfcultuur en grassrootsactivisme.

From A to Zine: Building a Winning Zine Collection in Your Library door Julie Bartel (2004)

Onderzoekt hoe bibliotheken en gemeenschappen zines gebruiken als hulpmiddel bij educatie en archiveren.

Make a Zine!: Start Your Own Underground Publishing Revolution door Joe Biel & Bill Brent (2018)

Richt zich op de geschiedenis van zines en hoe zines alternatieve gemeenschappen creëren en in stand houden.

To zine or not to zine?

<https://bubblegumclub.co.za/art-and-culture/zine-not-zine-cultural-significance-self-publishing/>

What's an Artist's Book?

<https://blog.library.si.edu/blog/2012/06/01/what-is-an-artists-book/>

Why Zines Matter: Materiality and the Creation of Embodied Community door Alison Piepmeier (2007)

Stelt dat zines intieme en interactieve gemeenschappen opbouwen die traditionele media overstijgen.

ARCHIEFBRONNEN

<https://www.nationalarchives.gov.uk/information-management/manage-information/selection-and-transfer/cataloguing-and-preparation-of-records/#:~:text=Cataloguing%20is%20the%20process%20of,descriptions%20and%20titles%20within%20catalogues>
<https://www.artworkarchive.com/blog/what-and-why-should-artists-archive-their-work>
<https://www.danceusa.org/archiving-preservation-artists-legacy-toolkit-organize>

COLOFON

TEKST EN ONDERZOEK: James Parnell,

Ari Ralph, Alexandra Onderwater

REDACTEUR: Alexandra Onderwater

ART DIRECTION EN ONTWERP:

Meeusontwerpt

'HAND' LETTERTYPE: *Gestures*,

Tariq Heijboer, Silly Type Foundry

PROJECTMANAGEMENT EN PRODUCTIE:

Eline de Graaf

COVERAFBEELDING: James Parnell, Ari Ralph

PRINT PRODUCTIE: Booxs

NEDERLANDSE VERTALING: Floris Dogterom

How to archive zines

Ook al lijkt archiveren misschien saai, het is een van de belangrijkste dingen die je kunt doen voor je werk en voor toekomstige generaties. Het is een manier om je werk te contextualiseren en historisch relevant te maken. Hoe zorg je (beter) voor je zine-archief? Wat kun je doen als je tijd of budget beperkt is? Waarom is beter archiveren nuttig voor in de toekomst? Deze editie laat onder andere zien waarom archiveren niet zo ingewikkeld is en dat ook niet hoeft te zijn!

**“IEDERE KUNSTENAAR
MAAKT DEEL UIT
VAN EEN RIJKE
GESCHIEDENIS.
DOOR JE EIGEN
KUNSTENAARSARCHIEF
TE CREËREN, PLAATS JE
JEZELF BINNEN DEZE
GESCHIEDENIS EN
KUN JE TOEKOMSTIGE
GENERATIE MAKERS
EN ‘IN EIGEN BEHEER
UITGEVERS’ INSPIREREN.
DUIK DIEP IN JE EIGEN
ARCHIEF EN ONTDEK
WELKE VERHALEN ER TE
VERTELLEN ZIJN.”**

James Parnell en Ari Ralph

How to archive zines is een korte doe-het-zelfgids met praktische informatie en eenvoudige tips om zine-makers te helpen hun werk te archiveren. Archiveren zal je al snel makkelijker afaan en zelfs een alledaags en belangrijk onderdeel van je praktijk worden. Deze inspirerende en praktische publicatie is de vierde in een speelse serie over de essentie van archiveren voor ontwerpers en makers.

Deze handleiding is bedoeld voor jou als zine-maker, dus voel je vrij om erin te schrijven, erin te werken en vooral om hem op jouw manier te gebruiken.

OVER DE AUTEURS

James Parnell woont en werkt in Den Haag. Hij is een curator, facilitator, danser en zine-maker die zich richt op gemeenschapsvorming, collectief leren en de conflicten die daarbij ontstaan. Hij werkt vaak met culturen en artistieke gemeenschappen in de marge, zoals queer gemeenschappen, Zwarte gemeenschappen en onafhankelijke uitgevers.
@raezor_beam
jamesparnell.info

Ari Ralph is een queer, Zuid-Afrikaanse en transdisciplinaire kunstenaar, activist, archivaris, onderzoeker, gemeenschapsprogrammeur en schrijver. Hen werkt voornamelijk door sociaal-politieke elementen te verwerken in hun werk door middel van non-lineaire vormen van expressie en vertellen. Binnen hun creatieve praktijk werkt Ari met een breed scala aan materialen, maar hen is gespecialiseerd in textielwerk, schrijven, audiovisueel en beeldhouwen.
@trashycreations